

SIJOITUSPALVELUN TARJOAMISESSA NOUDATETTAVAT ASIAKASLUOKITTELUUN, TIEDONANTOVELVOLLISUUTEEN JA SELONOTTOVELVOLLISUUTEEN LIITTYVÄT MENETTELYTAVAT

1 Yleistä asiakkaiden luokittelusta

Sijoituspalvelulain mukaan sijoituspalvelun tarjoajan on ilmoitettava asiakkaalle tämän luokittelusta ei-ammattimaiseksi asiakkaaksi, ammattimaiseksi asiakkaaksi tai hyväksyttäväksi vastapuoleksi. Asiakkaan luokittelulla on vaikutusta sijoittajansuojan laajuuteen sekä sovellettavaksi tuleviin menettelytapasääntöihin. Säästöpankki voi kohdella ammattimaista asiakasta joko omasta aloitteestaan tai asiakkaan pyynnöstä ei-ammattimaisena asiakkaana. Asiakkaan kohtelusta ei-ammattimaisena asiakkaana on tehtävä kirjallinen sopimus. Jos sopimusta sovelletaan yhteen tai useampaan palveluun tai liiketoimeen taikka yhteen tai useaan erityyppiseen rahoitusvälineeseen tai liiketoimeen, tämä on määriteltävä sopimuksessa.

Säästöpankki ilmoittaa asiakkaalleen ennen sijoituspalvelun tarjoamista, että tätä kohdellaan saatavilla olevien tietojen perusteella ammattimaisena asiakkaana, jos asiakkaan kanssa ei toisin sovita.

Asiakkaan, joka haluaa itseään kohdeltavan ammattimaisena asiakkaana yleisesti taikka tietyn sijoituspalvelun tai liiketoimen tai liiketoimi- tai rahoitusvälinetyypin osalta, on pyydettävä tätä Säästöpankilta kirjallisesti. Jos asiakas täyttää sijoituspalvelulain 1 luvun 23 §:n 2 momentissa säädetyt vaatimukset, Säästöpankki kirjallisesti ilmoittaa asiakkaalle, ettei tämä ammattimaisena asiakkaana kuulu kaikkien tässä laissa tarkoitettujen menettelytapasäännösten suojan ja sijoittajien korvausrahastosuojan piiriin. Asiakkaan on vastaavasti kirjallisesti ilmoitettava Säästöpankille olevansa tietoinen menettelytapasäännösten suojan ja korvausrahastosuojan menettämisestä.

Arvopaperin liikkeeseenlaskijalla ja muulla arvopaperin tarjoajalla on oikeus asiakkaan suostumuksella saada Säästöpankilta tieto asiakkaan luokittelusta kysymyksessä olevan arvopaperin osalta.

2 Hakemus tulla luokitelluksi toisessa asiakasluokassa

Asiakkaalla on oikeus hakea säästöpankin tekemän asiakasluokittelun muuttamista. Luokittelun muuttamista koskeva hakemus on tehtävä kirjallisesti. Luokittelun muuttamisella voi olla vaikutusta sijoittajansuojaan ja menettelytapasäännösten soveltamiseen.

Ammattimaista asiakasta voidaan tämän hakemuksesta kohdella ei-ammattimaisena asiakkaana tai hyväksyttävänä vastapuolena. Myös ei-ammattimaiseksi asiakkaaksi luokiteltu asiakas voi hakemuksesta tulla kohdelluksi ammattimaisena asiakkaana. Hyväksyttäväksi vastapuoleksi luokiteltu asiakas voi hakemuksesta tulla kohdelluksi ammattimaisena tai ei-ammattimaisena asiakkaana. Säästöpankki harkitsee tapauskohtaisesti luokittelun muuttamisen edellytyksiä ja sitä hyväksyykö se asiakkaan hakemuksen.

Ammattimaisella asiakkaalla on velvollisuus pyytää ei-ammattimaisen asiakkaan kohtelua, jos asiakas katsoo, ettei sillä ole riittävää kokemusta ja tietämystä arvioida tai hallita palveluun tai liiketoimeen liittyviä riskejä.

3 Luokittelun vaikutukset sijoittajan suojaan

Suomen lainsäädännön mukaan ei-ammattimaiset asiakkaat ovat Sijoittajien korvausrahaston suojan piirissä. Rahasto korvaa sijoittajalle aiheutuneet menetykset silloin, kun rahaston jäsen ei ole suorittanut suojan piiriin kuuluvan sijoittajan selviä ja riidattomia saatavia sopimuksen mukaisesti.

Yhdelle sijoittajalle maksettavan korvauksen määrä on 9/10 sijoittajan yhdeltä sijoituspalveluyritykseltä olevan saatavan suuruudesta, kuitenkin enintään 20 000 euroa. Rahasto ei korvaa osakekurssin laskusta tai vääristä sijoituspäätöksistä johtuvia tappioita, joten asiakas vastaa omien sijoituspäätöstensä seurauksista. Sijoittajien korvausrahaston suoja ei myöskään kata sijoitusrahasto- eikä vakuutus toimintaa.

4 Luokittelun vaikutus sovellettaviin menettelytapoihin

4.1 Ei-ammattimainen asiakas

Ei-ammattimaiselle asiakkaalle on annettava ennen kirjallisen sopimuksen tekemistä sopimuksen ehdot ja riittävät tiedot säästöpankista sekä tarjottavasta palvelusta.

Tiedot säästöpankista

Ei-ammattimaiselle asiakkaalle on annettava soveltuvin osin seuraavia tietoja säästöpankista:

- Säästöpankin nimi
- Säästöpankin osoite
- muut säästöpankin yhteystiedot
- kielet, jolla asiakas voi asioida
- viestintätavat
- tiedot toimiluvasta
- valvojan viranomaisen nimi ja yhteystiedot
- tiedot säästöpankin mahdollisesti käyttämistä sidonnaisasiamiehistä
- tiedot asiakkaan varoja suojaavista korvausjärjestelmistä, kuten Talletussuojarahastosta ja Sijoittajien korvausrahastosta
- tiivistelmä säästöpankin eturistiriitojen käsittelyssä noudattamista yleisistä periaatteista

Tiedot tarjottavasta palvelusta

Ei-ammattimaiselle asiakkaalle on annettava soveltuvin osin seuraavia tietoja tarjottavasta palvelusta:

1. yleiskuvaus palvelusta tai palvelun kohteena olevan sijoituskohteen luonteesta
2. kuvaus sijoituspalvelun -kohteen tyypillisistä riskeistä
3. ehdotetuista sijoitusstrategioista ja niiden riskeistä
4. toimeksiantojen toteuttamispaikoista
5. tietoja asiakasvarojen säilyttämisestä
6. tarjottavasta palvelusta aiheutuvista kuluista
7. palvelun johdosta toimitettavista raporteista ja niiden toimitusvälistä ja –ajankohdasta
8. varallisuudenhoitopalvelun osalta on lisäksi annettava soveltuvin osin seuraavat tiedot:
 - tieto asiakkaan salkkuun sisältyvien sijoituskohteiden arvon määrittämisestä ja -välistä
 - tieto asiakkaan salkkuun sisältyvien sijoituskohteiden tai rahavarojen tai niiden osan salkunhoidon mahdollisesta ulkoistamisesta
 - tieto asiakkaan salkun tuoton kehityksen arvioinnissa mahdollisesti käytettävästä vertailutuotosta
 - tieto siitä, minkä tyyppisiä rahoitusvälineitä asiakkaan salkkuun voi kuulua ja minkä tyyppisiä liiketoimia sijoituskohteilla voidaan toteuttaa, mukaan lukien mahdolliset rajoitukset
 - tieto salkunhoidon tavoitteista sekä salkunhoitajan harkintavaltaa ohjaavasta riskitasosta ja harkintavallan mahdollisista rajoituksista.

Asianmukaisuuden arvioiminen

Tarjotessaan toimeksiantojen välittämistä ei-ammattimaiselle asiakkaalle palveluntarjoajan on pyydettävä asiakkaalta tiedot tämän kyseistä sijoituskohdetta tai sijoituspalvelua koskevasta sijoituskokemuksesta ja – tietämyksestä voidakseen arvioida, onko rahoitusväline tai palvelu asiakkaan kannalta asianmukainen.

Asianmukaisuuden arvioimiseksi asiakkaalta on pyydettävä tietoja:

- asiakkaan entuudestaan tuntemista palvelu-, liiketoimi- ja sijoituskohteiden tyypeistä
- asiakkaan sijoituskohteita koskevien liiketoimien luonteesta, volyyymista ja toteutusväleistä
- asiakkaan koulutustasosta ja aikaisemmasta ammatista, mikäli sillä voidaan katsoa olevan merkitystä arvioinnissa.

Mikäli säästöpankki katsoo, ettei sijoituskohde tai palvelu ole asiakkaan kannalta asianmukainen, on säästöpankin ilmoitettava tästä asiakkaalle. Säästöpankin on myös kerrottava asiakkaalle, mikäli se ei voi arvioida rahoitusvälineen tai palvelun asianmukaisuutta asiakkaalle siitä syystä, että asiakas ei ole antanut kaikkia arvioinnin perusteeksi tarvittavia tietoja. Jos kyse on asiakkaan aloitteesta tapahtuvasta laissa tarkoitetun yksinkertaiseen sijoituskohteen liittyvän toimeksianton toteuttamisesta tai välittämisestä asianmukaisuusarviointia ei tarvitse tehdä.

Soveltuvuuden arvioiminen

Säästöpankin, joka tarjoaa sijoitusneuvontaa ja varallisuudenhoitoa, on hankittava ennen sijoituspalvelun tarjoamista riittävät tiedot asiakkaan taloudellisesta asemasta, kyseistä sijoituspalvelua tai sijoituskohdetta koskevasta sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä sekä sijoitustavoitteista, jotta se voi suositella asiakkaalle soveltuvia rahoitusvälineitä tai palveluita.

Sijoituskohteen tai -palvelun soveltuvuuden arvioimiseksi säästöpankin on hankittava soveltuvien osin seuraavat tiedot:

tiedot asiakkaan taloudellisesta asemasta

- asiakkaan säännöllinen tulonlähde ja määrä
- asiakkaan omaisuus
- asiakkaan säännölliset taloudelliset sitoumukset

asiakkaan sijoitustavoitteet

- asiakkaan sijoitushorisontti
- asiakkaan riskinottohalukkuus ja riskiprofiili
- asiakkaan sijoituksen tarkoitus

asiakkaan sijoituskokemus ja -tietämys

- asiakkaan entuudestaan tuntemat palvelu-, liiketoimi- ja sijoituskohdetyypit
- asiakkaan sijoituskohteita koskevien liiketoimien luonne, volyyymi ja toteutusväli
- asiakkaan koulutustaso ja aikaisempi ammatti, mikäli sillä voidaan katsoa olevan merkitystä arvioinnissa.

Säästöpankin tulee edellä hankkimiensa tietojen valossa arvioida, vastaako annettava neuvo tai tarjottava palvelu asiakkaan sijoitustavoitteita, kykeneekö asiakas kantamaan taloudellisesti mahdollisen riskin ja onko asiakkaalla tarvittava sijoituskokemus ja -tietämys riskien ymmärtämiseksi suositeltuun toimeen.

Jos säästöpankki ei saa riittäviä tietoja, se ei saa suositella asiakkaalle kyseistä sijoituspalvelua tai rahoitusvälinettä.

4.2 Ammattimainen asiakas

Ammattimaiselle asiakkaalle on annettava yleiskuvaus palvelun kohteena olevien sijoituskohteiden luonteesta ja niihin liittyvistä tyypillisistä riskeistä, jos se on tarpeellista ottaen huomioon kyseisen asiakkaan sijoituskokemus.

Soveltuvuuden arvioiminen:

Säästöpankin, joka tarjoaa sijoitusneuvontaa ja omaisuudenhoitoa, on hankittava ennen sijoituspalvelun tarjoamista riittävät tiedot asiakkaan taloudellisesta asemasta sekä sijoitustavoitteista, jotta se voi suositella asiakkaalle soveltuvia rahoitusvälineitä tai palveluita.

Rahoitusvälineen tai -palvelun soveltuvuuden arvioimiseksi palveluntarjoajan on hankittava soveltuvien osin seuraavat tiedot:

tiedot asiakkaan taloudellisesta asemasta

- asiakkaan säännöllinen tulonlähde ja määrä
- asiakkaan omaisuus
- asiakkaan säännölliset taloudelliset sitoumukset

asiakkaan sijoitustavoitteet

- asiakkaan sijoitushorisontti
- asiakkaan riskinottohalukkuus ja riskiprofiili
- asiakkaan sijoituksen tarkoitus

Jos säästöpankki ei saa riittäviä tietoja, se ei saa suositella asiakkaalle kyseistä sijoituspalvelua tai rahoitusvälinettä.

4.3 Hyväksyttävä vastapuoli

Hyväksyttävä vastapuoli voi pyytää säästöpankilta kirjallisesti, että sijoittajan suojaksi tarkoitettuja menettelytapasäännöksiä sovellettaisiin sen kanssa tehtäviin liiketoimiin joko yleisesti tai yksittäisen liiketoimen osalta. Säästöpankki harkitsee tapauskohtaisesti, suostuuko se esitettyyn pyyntöön. Muissa tapauksissa menettelytapasäännökset ja sijoittajan suojaa koskevat säännökset eivät sovellu hyväksyttäviin vastapuoliin.

5 Asiakasluokat ja luokittelukriteerit

5.1 Ei-ammattimainen asiakas

Muu kuin ammattimainen asiakas tai hyväksyttävä vastapuoli.

5.2 Ammattimainen asiakas

1. Yhteisöt

Rahoitusmarkkinoilla toimiluvan nojalla toimintaa harjoittava tai säännelty yhteisö¹ ja siihen rinnastettava ulkomainen viranomaisvalvonnassa oleva yhteisö:

- a) sijoituspalveluyritys,
- b) luottolaitos,
- c) rahastoyhtiö, säilytisyhteisö, vaihtoehtorahastojen hoitaja
- d) kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettu pörssi,
- e) arvopaperikeskus, keskusvastapuoli,

¹ Säännellyksi yhteisöksi katsotaan myös vakuutusyhdistykset.

- f) vakuutusyhtiölaissa tarkoitettu vakuutusyhtiö,
- g) työeläkevakuutusyhtiö, eläkesäatiö ja eläkekassa,
- h) EU:n vakavaraisuusasetuksen 4 artiklan 1 kohdan 4 alakohdassa tarkoitettuja paikallisia yrityksiä
- i) hyödykkeitä ja hyödykejohdannaisia omaan lukuunsa ostava ja myyvä yritys,
- j) muu kuin a–i kohdassa tarkoitettu yhteisösijoittaja²

2. Suuryritykset

Yritys, joka täyttää viimeksi päättyneeltä täydeltä tilikaudelta laaditun tilinpäätöksen mukaan kaksi seuraavista kolmesta vaatimuksesta:

- a) taseen loppusumma on vähintään 20 000 000 euroa,
- b) liikevaihto on vähintään 40 000 000 euroa,
- c) omat varat³ ovat vähintään 2 000 000 euroa

3. Valtiot ja niiden yksiköt

- a) Suomen valtio,
- b) Valtiokonttori,
- c) Ahvenanmaan maakunta,
- d) ulkomainen valtio ja osavaltio,
- e) valtionvelkaa hoitava ulkomainen toimielin

4. Keskuspankit

- a) Euroopan keskuspankki,
- b) Suomen Pankki,
- c) ulkomainen keskuspankki,
- d) Kansainvälinen valuuttarahasto, Maailmanpankki, Euroopan investointipankki ja niihin rinnastettava kansainvälinen yhteisö tai organisaatio

5. Yhteisösijoittajat

Yhteisösijoittaja, jonka pääasiallisena toimialana on rahoitusvälineisiin sijoittaminen.

6. Asiakkaan oma hakemuksen perusteella

Edellytykset:

6.1. Asiakas hakee kirjallisesti.

6.2. Asiakas täyttää vähintään kaksi seuraavista vaatimuksista:

- a) asiakas on toteuttanut huomattavan suuria liiketoimia⁴ kyseisillä markkinoilla keskimäärin kymmenen kertaa neljännesvuodessa viimeksi kuluneen neljän vuosineljänneksen aikana;
- b) asiakkaan sijoitussalkun arvo⁵ on yli 500 000 euroa;
- c) asiakas työskentelee tai on työskennellyt rahoitusallalla ammattimaisesti vähintään vuoden tehtävässä, joka edellyttää tietämystä suunnitelluista liiketoimista ja palveluista

6.3. Säästöpankki on arvioinut, että asiakkaalla on valmiudet tehdä itsenäisiä sijoituspäätöksiä ja ymmärtää niihin liittyvät riskit, ja säästöpankki hyväksyy asiakkaan hakemuksen.

² Muita yhteisösijoittajia ovat mm. erilaiset erityisrahoitusyhtiöt, joihin ei sovelleta luottolaitostoiminnasta annettua lakia. Tällaisia ovat hallituksen esityksen mukaan mm. Finnvera Oyj ja Teollisen yhteistyön rahasto Oy (FINNFUND).

³ Omiin varoihin luetaan mm. osake-, osuus ja muu vastaava pääoma, ylikurssirahasto, käyvän arvon rahasto, muut rahastot ja kertyneet voittovarot.

⁴ Huomattavan suuriksi liiketoimiksi katsotaan vähintään 50.000 euron suuruiset liiketoimet.

⁵ Sijoitussalkun arvoa laskettaessa mukaan luetaan myös käteisvarat.

6.4. Säästöpankki ilmoittaa asiakkaalle kirjallisesti, ettei asiakas kuulu kaikkien sijoituspalvelulain 10 luvun menettelytapasäännösten suojan ja sijoittajien korvausrahaston suojan piiriin.

6.5. Asiakas ilmoittaa säästöpankille kirjallisesti olevansa tietoinen menettelytapasäännösten suojan ja korvausrahastosuojan menettämisestä.

5.3 Hyväksyttävä vastapuoli

1. Yhteisöt

Rahoitusmarkkinoilla toimiluvan nojalla toimintaa harjoittava tai säännelty yhteisö⁶ ja siihen rinnastettava ulkomainen viranomaisvalvonnassa oleva yhteisö:

- a) sijoituspalveluyritys,
- b) luottolaitos,
- c) rahastoyhtiö, säilytisyhteisö, vaihtoehtorahastojen hoitaja
- d) kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettu pörssi,
- e) arvopaperikeskus, keskusvastapuoli,
- f) vakuutusyhtiölaissa tarkoitettu vakuutusyhtiö,
- g) työeläkevakuutusyhtiö, eläkesäätiö ja eläkekassa,
- h) EU:n vakavaraisuusasetuksen 4 artiklan 1 kohdan 4 alakohdassa tarkoitettuja paikallisia yrityksiä
- i) hyödykkeitä ja hyödykejohdannaisia omaan lukuunsa ostava ja myyvä yritys,
- j) muu kuin a–i kohdassa tarkoitettu yhteisösijoittaja⁷

2. Suuryritykset

Yritys, joka täyttää viimeksi päättyneeltä täydeltä tilikaudelta laaditun tilinpäätöksen mukaan kaksi seuraavista kolmesta vaatimuksesta:

- a) taseen loppusumma on vähintään 20 000 000 euroa,
- b) liikevaihto on vähintään 40 000 000 euroa,
- c) omat varat⁸ ovat vähintään 2 000 000 euroa

3. Valtiot ja niiden yksiköt

- a) Suomen valtio,
- b) Valtiokonttori,
- c) Ahvenanmaan maakunta,
- d) ulkomainen valtio ja osavaltio,
- e) valtionvelkaa hoitava ulkomainen toimielin

4. Keskuspankit

- a) Euroopan keskuspankki,
- b) Suomen Pankki,
- c) ulkomainen keskuspankki,
- d) Kansainvälinen valuuttarahasto, Maailmanpankki, Euroopan investointipankki ja niihin rinnastettava kansainvälinen yhteisö tai organisaatio

⁶ Säännellyksi yhteisöksi katsotaan myös vakuutusyhdistykset.

⁷ Muita yhteisösijoittajia ovat mm. erilaiset erityisrahoitusyhtiöt, joihin ei sovelleta luottolaitostoiminnasta annettua lakia. Tällaisia ovat hallituksen esityksen mukaan mm. Finnvera Oyj ja Teollisen yhteistyön rahasto Oy (FINNFUND).

⁸ Omiin varoihin luetaan mm. osake-, osuus ja muu vastaava pääoma, ylikurssirahasto, käyvän arvon rahasto, muut rahastot ja kertyneet voittovarot.

5. Hyväksyttäväksi vastapuoleksi luokitellun asiakkaan hakemus tulla kohdelluksi ammattimaisena asiakkaana

Edellytykset:

- 5.1. Edellä kohdissa 1, 3 ja 4 tarkoitettu hyväksyttävä vastapuoli hakee kirjallisesti menettelytapasäännösten soveltamista sen kanssa tehtäviin liiketoimiin joko yleisesti tai yksittäisen liiketoimen osalta.
- 5.2. Säästöpankki hyväksyy asiakkaan hakemuksen

6. Hyväksyttäväksi vastapuoleksi luokitellun asiakkaan hakemus tulla kohdelluksi ei-ammattimaisena asiakkaana

Edellytykset:

- 6.1. Edellä kohdissa 1,3 ja 4 tarkoitettu hyväksyttävä vastapuoli hakee kirjallisesti menettelytapasäännösten soveltamista sen kanssa tehtäviin liiketoimiin joko yleisesti tai yksittäisen liiketoimen osalta.
- 6.2. Säästöpankki hyväksyy asiakkaan hakemuksen.
- 6.3. Asiakkaan kohtelusta ei-ammattimaisena asiakkaana tehdään kirjallinen sopimus, josta käy ilmi sen soveltaminen yhteen tai useampaan palveluun tai liiketoimeen taikka yhteen tai useaan erityyppiseen arvopaperiin tai liiketoimeen.

7. Hakemuksesta ammattimaiseksi asiakkaaksi luokitellun yhteisösijoittajan hakemus tulla kohdelluksi hyväksyttävänä vastapuolena

Edellytykset:

- 7.1. Asiakas hakee kirjallisesti.
- 7.2. Asiakas antaa kirjallisesti suostumuksensa siihen, että sitä kohdellaan hyväksyttävänä vastapuolena.